

njati" (jer znači da se mogu i nesklanjati, tj. da se ne moraju sklanjati). U sljedećemu se odjeljku kao primjeri pokrate koje se ne sklanjaju donose pokrate HAZU i MH.

Najveći je nedostatak toga nejasnog pravila što se ne može primijeniti ni s kakvom sigurnošću na pokrate koje u pravopisu nisu navedene.

U HNK-u potvrđeno je i da se pokrate na -U (EU, HAZU) podjednako često i sklanjaju i ne sklanjaju. Evo nekoliko primjera:

Među članicama EU postoji suglasnost da se u Hrvatskoj održava jedan populistički režim koji još nije doživio temeljitu demokratsku preobrazbu. Dosadašnjem predsjedniku EU-a Santeru uskoro istječe mandat. Ovi se, dakako, budući da je njihova prodaja i upotreba u EU-u najstrože zabranjena, izvoze u nerazvijene zemlje.

U skladu s načelom da je dobro pravilo ono koje se lako primjenjuje i na nove riječi (pokrate) najprihvatljivijim nam se čini pravilo prema kojemu se sve pokrate koje se pišu velikim slovima beziznimno sklanjaju. Smatramo dakle da bi trebalo pisati *Europska unija* jer to nije država te da bi pokratu EU trebalo sklanjati: G EU-a, DL EU-u, A EU, I EU-om.

8. Glagoljski, glagoljički ili glagoljični

Na pitanje o tome je li bolje upotrebljavati pridjev *glagoljski*, *glagoljički* ili *glagoljični* odgovaramo sljedeće:

Primjeri iz HJR-a pokazuju da se sva tri primjera pojavljuju u istim kolokacijama, najčešće u vezi s riječima *tekst*, *pismo*, *spomenik*, *brevijar*, *misal*, *rukopis*, *pergamena*, *spis* itd. Sva se tri pridjeva upotrebljavaju u istome značenju 'koji se odnosi na glagoljicu, koji je pisan glagoljicom'³:

Nedavno je otkriven i jedan rani glagoljski natpis.; Pisana je glagoljskim slovima oko 1100.godine.; Glagoljičko pismo nailazi na svestranu upotrebu ponajprije u Istri, Hrvatskom primorju, sjevernoj i srednjoj Dalmaciji.; Književni tekstovi o kojima smo govorili nalaze se u različitim rukopisima i tiskovinama, ali najčešće u glagoljičkim zbornicima koji su nastajali od 14. do 16. stoljeća.; Na upravo završenom međunarodnom znanstvenom skupu »Glagoljica i hrvatski glagolizam« sudjelovalo je i nekoliko najpoznatijih stručnjaka za glagoljično pismo.; Novootvoreni etnobotik nudi moderne kreacije upotpunjene šlingom, zlatovozom i glagoljičnim slovima.

³ Pridjev *glagoljaški* ne ulazi u okvir ovog savjeta. Njegovo je značenje 'koji se odnosi na glagoljaše i glagoljaštvo'.

Pri donošenju odluke o tome kojemu od tih triju pridjeva treba dati prednost na prvome mjestu treba voditi računa o tome da postoje i pridjevi kojima se označuje da se što odnosi na druga pisma, ćirilicu i latinicu, tj. pridjevi *ćirilski*, *ćirilčni*, *ćirilčki*, *latinski*, *latinični*, *latinički*. Odlučujući o tome kojemu od tih triju pridjeva treba dati prednost, treba nastojati izgraditi sustav pridjeva sa značenjem 'koji se odnosi na pismo (glagoljicu/ćirilicu/latinicu)'⁴

U HJR-u najčešće je potvrđen pridjev *glagoljski*, rjeđe *glagoljički*, a najrjeđe *glagoljični*. 10. ožujka 2008. omjer je potvrđenosti tih pridjeva i pridjeva izvedenih od imenica *ćirilica* i *latinica* bio ovakav:

glagoljski	249	latinski	0 ⁵	ćirilski	25
glagoljički	30	latinički	71	ćirilčki	14
glagoljični	12	latinični	85	ćirilčni	60

U tekstovima iz HJR-a preteže dakle uporaba pridjeva *glagoljski*, *ćirilčni* i *latinični*.

U normativnim priručnicima također nema usklađenih rješenja. Anićev rječnik ima pridjev *glagoljički* 'koji se odnosi na glagoljicu', *ćirilski* 'koji se odnosi na ćirilicu, koji je na ćirilici' i *ćirilčki* s uputnicom na *ćirilski*. Nema *latinički* ni *latinični*, a *latinski* ima značenje 'koji se odnosi na Latine'. RHLZ-a ima natuknice *glagoljski* 'koji se odnosi na glagoljicu', natuknicu *ćirilčni* strjelicom upućuje na natuknicu *ćirilski* pod kojom donosi značenje 'koji se odnosi na ćirilicu' i natuknicu *latinični* 'koji se odnosi na latinicu'. OER ima *glagoljski* (umjesto definicije stoji < glagoljica), *ćirilčki* (< ćirilica) strjelicom upućuje na *ćirilski*, *latinički* (< latinica). JS ima natuknicu *glagoljski* i objašnjenje „prema glagoljica“ (nema natuknica *ćirilski*, *ćirilčki*, *ćirilčni* ni *latinski*, *latinički*, *latinični*). HJS ima *glagoljički* i *glagoljski*, natuknice se ne dovode ni u kakvu vezu i nije im pridruženo nikakvo značenje. *Ćirilčki* se oznakom > (bolje) upućuje na *ćirilčni*, a *latinički* na *latinični*. U Matičinu rječniku pridjev je *glagoljski* 'koji se odnosi na glagolj i glagoljicu' (a natuknice *glagolj* nema), *ćirilski* 'koji se odnosi na ćirilicu', *latinički* 'koji se odnosi na latinicu'.

Pregledani normativni priručnici daju dakle ova rješenja:

Anićev rječnik	glagoljički – ćirilčki
RHLZ	glagoljski – ćirilski – latinički
OER	glagoljski – ćirilski – latinički

⁴ Usp. Hudeček-Mihaljević 2009: 75.

⁵ Sve se potvrde odnose na latinski jezik.

JS	glagoljski
HJS	glagoljički/glagoljski – ćirilčni – latinični
Matičin rječnik	glagoljski – ćirilski – latinički

Vratimo se na početno pitanje.

Kazali smo da pri odlučivanju o tome kojemu od pridjeva *glagoljski*, *glagoljički*, *glagoljični* treba dati prednost moramo na prvome mjestu voditi računa o tome da se stvori skladan pridjevni sustav u koji se uklapaju i pridjevi koji se odnose na ostala pisma, latinicu i ćirilicu, tj. skladan tvorbeni sustav triju pridjeva koji znače 'koji se odnosi na glagoljicu/ćirilicu/latinicu, koji je pisan glagoljicom/ćirilicom/latinicom'. Dobivamo tako tri usporedna niza:

glagoljski – ćirilski – latinski
 glagoljički – ćirilčki – latinički
 galgoljični – ćirilčni – latinični.

Analizirat ćemo ih redom.

Pridjev *glagoljski* iz prvog niza izveden je od glagola *glagoljati*, pridjev *ćirilski* od imenice (imena *Ćiril*), pridjev *latinski* od imenice (imena *Latini*). Ti su pridjevi odnosni, prema tome tvorbeno značenje pridjeva *ćirilski* i *latinski* bilo bi 'koji se odnosi na Ćirila, koji je stvorio Ćiril', 'koji se odnosi na Latine, koji su stvorili Latini'. Pridjev *glagoljski* ne uklapa se u taj sustav jer je nemoguće uspostaviti tvorbenu definiciju 'koji se odnosi na pismo'.

Pridjevi iz drugog niza tvoreni su od naziva pisma (*glagoljica*, *ćirilica* i *latinica*) i sufiksa *-ski*. Oni su valjano izvedeni, ali u tvorbi hrvatskoga standardnog jezika pravilo je da se, kad je moguće od iste osnove izvesti pridjeve sufiksima *-ski* i *-ni* (koji se značenjski ne razlikuju), prednost daje pridjevima izvedenim sufiksom *-ni*.

Prednost prema tome treba dati pridjevima iz trećeg niza. Pritom od pridjeva *glagoljični* treba jasno razlikovati pridjev *glagoljaški* koji znači 'koji se odnosi na glagoljaše i glagoljaštvo'.

Ni u jednome priručniku ne donosi se tvorbeno usklađeni niz. Sva tri pridjeva treba izvoditi od naziva za pismo istim sufiksom. Pogledamo li tablicu s usporednim rješenjima iz normativnih priručnika, vidjet ćemo da nijedan od njih ne daje tvorbeno usklađena rješenja, tj. istim tvorbenim uzorkom izveden niz odnosnih pridjeva značenja 'koji se odnosi na + pismo'. Ako se u obzir uzme pravilo da se pridjevima na *-ni* daje prednost pred pridjevima na *-ski* kad su ti pridjevi izvedeni od iste osnove, dolazi se do niza:

glagoljični – ćirilčni – latinični.

Te pridjeve treba upotrebljavati u značenju 'koji se odnosi na glagoljicu/ćirilicu/latinicu'.